

toris vestri ac vestra gloriosa dispositione consistit.

CAP. X. Ea quidem monasteria quæ adhuc statum suum retinent, unumquemque episcoporum in cuius parochia constituta sunt providere oportet utrum ordinem suum teneant. Quod si aliter invenerit, una cum rectore monasterii corrigere debet. Quod si rectoris monasterii principaliter culpa fuerit, et se suosque subditos ad episcopi sui admonitionem corrigere dissimulaverit, synodica debet auctoritate percelli.

CAP. XI. Quidam autem episcopi et rectores monasteriorum res ecclesiarum suarum subtractas et aliis personis largitas esse querunt, et ideo ecclesiasticas utilitates nequaquam se implere posse dicunt: quæ ut restituantur, vestram regiam majestatem imploramus. Quia si hi qui eas pro animarum suarum remedio ecclesiis contulerunt, præmium merentur, sine dubio damnatione digni sunt qui eas subtrahere moliantur.

CAP. XII. In sacris canonibus præfixum est ut decimæ juxta episcopi dispositionem distribuantur. Quidam autem laici, qui vel in propriis vel in beneficiis suas habent basilicas, contempta episcopi dispositione, non ad ecclesias ubi baptismum et prædicationem, manus impositionem, et alia Christi sacramenta percipiunt, decimas suas dant, sed vel propriis basilicis vel suis clericis pro suo libitu tribuunt. Quod omnimodis divinæ legi et sacris canonibus constat esse contrarium. Unde vestram potestatem ut eos corrigatis expetimus.

CAP. XIII. Sacra docet auctoritas ut publice peccantes publicæ poenitentiae subjiciantur. Inveniuntur autem quidam qui incesta matrimonia contraxerunt et vel proximis suis vel Deo sacris mulieribus copulati sunt. Quidam etiam publicæ possunt poenitentiae subjugari. Petimus ut comitum vestrorum auxilio fulciantur.

CAP. XIV. Quosdam ministros comitum frequentia placita pauperiorem populum nimis affligere comperimus. Unde majestatem vestram decramus ut capitulare avi vestri de hac re observari præcipiatis.

CAP. XV. De comitibus vero, de quorum vita et actibus a nobis querere voluit sublimitas vestra, quosdam tales esse scimus quales Dei ministros et vestræ reipublicæ provisores esse decet. Non tamen autem, ut se suosque ministros corrigant, vestra admonitione indigent. Quibus tamen ut aliquid emendandi spatium tribuatis, exprecamus. Qui si se citius corrigere noluerint, regia sunt auctoritate reprimendi.

CAP. XVI. Statuimus etiam ne episcopi, quando pro confirmando populum parochias circumveniant, archipresbyteros suos gravent, et hujusmodi dispensati contenti sint, panes centum, frisingas quatuor, vini sextaria quinquaginta, pullos septem, ova quinquaginta, agnum unum, porcellum unum, annosam ad caballos modios sex, fenum corr. tres [forte, lesi corbes tres]; mel, oleum, cera, quod sufficit.

CAP. XVII. Petimus etiam ut emunitates progenitorum vestrorum ita conservari præcipiatis, sicut a glorioso genitore vestro in suo capitulare constitutum est.

CAP. XVIII. Per singulas parochias eas festivitates populus observare studeat quas proprius episcopus venerari prædicaverit, ita ut neque illas negligant quas sacerdotes monuerint, neque inani superstitione eas celebrare præsumant quæ nequaquam sunt observandæ.

CAP. XIX. Si vero aliqui inventi fuerint qui sacerdotibus obtemperare noluerint, per ministros reipublicæ distringantur, et satisfactionem poenitentiam quam presbyteri imposuerint subire cogantur.

ANGILBERTI PRIVILEGIUM

Pro Ambrosiana basilica

(UCHELLI, *Italia sacra*, tom. IY, pag. 79.)

In nomine Domini, ANGILBERTUS, beatae Mediolanensis Ecclesiae humilis archiepiscopus.

Cumque, Domino juvante, gererem sollicitudinem de meae parochiae monasteriis, et ea ad tramitem sanctae conversationis corrigendo atque construendo, prout valui, perduxissem, verti me ad monasterium beatissimi Ambrosii, ubi ejus corpus quiescit, quatenus, necessitate cogente, ibidem abbatem ordinare debuissem. Cumque pro hoc diutius, quem abbatem illius constituere debuissem (quia ibi non reperiebatur talis, eo quod ob negligentiam ordo regularis valde inerat corruptus), pro hoc diutius cœpissim

D cogitare, cum meis sacerdotibus divinam clementiam postulando: tunc Domino favente, coconsensibus etiam sacerdotibus nostris, abstali Gaudeniam abbatem monasterii Sancti Vincentii (quem etiam ego ibi abbatem jam dudum ordinaveram) et in prefato monasterio Sancti Ambrosii abbatem constitui. Nunc autem, ut ipsi monachi valeant Deo deservire, et ei jugiter laudum gratias referre, exclusi ab indignitate, tam ob stabilitatem regum nostrorum, invictissimorum imperatorum, Ludovici et Lotharii, quam ob pacem immaculatæ matris Ecclesiae, per hoc præceptum confirmo ecclesiam et altare quod

inibi noviter mirifice ædificavi ob nimium amorem confessoris Christi Ambrosii, in tutela et omni custodia suprataxati Gaudentii abbatis, et in ejus ditione perenniter suisque successoribus permaneat sine fine, et itaque omnes possessiones atque res ipsius monasterii, diversis in locis constitutas, quarum vocabula hæc sunt, Oleoductus, Campellone, Ceresiolæ Gratem, Lucum, Sinterani, Casteniade, et Catenadam, seu omnes res quas nunc possidere videntur, vel ab hinc, Domino largiente, eidem venerabili Ecclesiæ Deum timentium liberalitate quoquoque modo fuerint additæ, excepta curte Dubbini, quam nos juxta commutationem commutare volumus. Placuit nobis ob Dei et beati Ambrosii amorem per consensum sacerdotum nostrorum constituere per hanc nostram institutionem, ut neque nos, neque alios successorum nostrorum jam prædicto abbati Gaudentio, aut successoribus ejus, de supradictis rebus ullam contra rationem ingerat molestiam, vel in rebus diminutionem, eo videlicet modo ut sub nostra nostrorumque succedentium consistentes ordinatione, atque dispositione Patrum, nobisque etiam prout decet parendo liceat eisdem perfrui, et quietam sub sancta degentes regula ducere vitam. Statuentes etiam per hoc nostræ auctoritatis muni-

(2) Hic misere a transcribentibus veterem memoriam monachi luxati sunt characteres temporum, præsertim in numero indictionis; quæ si forte scripta originaliter fuit VIII non XIII, ut habeatur annus

A men, ut eujuscunque ordinis homo, tactus superno amore, inibi suis cum rebus voluerit sacræ normæ sua submittere colla, ex nostra amplissima largitate sine ullo obstaculo habeat facultatem. Verum etiam et hoc concedimus ut quocunque tempore abbas ipsius monasterii de hoc sæculo migraverit, de ipsis sibimet eligant pastorem, si talis inibi persona reperia fuerit, qui juxta regulam eisdem, et vita fultus regulariter quiverit regere, ex nostra tranquillissima concessione habeant facultatem. Et ut hoc præceptum meæ concessionis incon vulsum et inviolatum perpetuo permaneat, Ambrosium notarium sanctæ nostræ Mediolanensis Ecclesiæ scribere jussimus, et propria manu subter confirmavimus, anno domnorum nostrorum, confirmantium hoc, Ludovici et B Hlotarii imperatorum decimo octavo, et decimo sexto Kal. Martii, indict. decima tertia (2).

Angelbertus, indignus archiepiscopus in hoc præcepto subscripsi.

Adoaldus Penio.

Deusdedit.

Ermaldus.

Et alii quamplures, sacerdotes, et diaconi, subdiaconi, notarii subscripserunt.

Christi 829, erratum nihilominus, sed levius, fuerit in annis imperatorum, qui fuissent XVII et XIV. PAFEBROCHUS.

ANNO DOMINI DCCCLXXVII

ANDREAS BERGOMAS PRESBYTER

ANDRÆ CHRONICON

(Edidit PERTZ, *Monumenta Germaniæ historica*, Script. t. III, p. 231.)

ADMONITIO

Liber ex codice sæculi IX a viro quodam docto, C in Antiqq., t. I, repetitus, jam ope codicis Vadiani qui se Hermannum Philomuson vocari voluit, in bibliotheca civitatis Sangallensis, numero AC 23 signati (1) membranacei in 4° sæc. IX, quem in

NOTÆ.

(1) Codicem eundem esse, quo Philomusos usus est, nemini dubium erit qui ingenium superioris ævi editorum novit; et lacunæ editionis prioris editorum ea, quæ veritati adversari viderentur, omit-tenda censuisse comprobant. Codici Cl. Greith re-rerente, hæc insunt:

1. Admonitiones S. Basilii episc. de virtutibus minime characteribus scriptæ carolinis minusculis sæc. X, quibus ad finem adjunguntur veteres aliquotymni in Epiphaniam, S. Laurentium mart. et S. Gallum confessorem una cum neumis musicalibus. Sequitur.

2. Vita Sci. Findani confessoris, ab H. Canisio publici juris facta, in qua linguæ Iricæ antiquæ scruatoribus commemorandi sunt aliquot loci ex libro II De miraculis S. Fintani e. g., c. 1.

3. Findanus cum recludi voluisset et instantibus precibus pro hoc Domini voluntatem scire laboraret

vox hujuscemodi ad eum delapsa est. licet tibi a Deo tre in abbatiam, isket clui o Dia anathes et in dabdane; et cap. 4.

4. Tale oraculum aere percepti propria lingua prolatum:

obsecra xpm et patricium nom. civitatis. Ataich crist ocus patriç artmache. Farna feiltâm naktsel teilbruchir tart doit teilco il farkysel. et ex hoc edacitatis vitium minime sensit.

5. Fragmentum ex Actibus apostolorum, 324 folia integra continens, sæcul. X.

6. Admonitio S. Pauli qualiter demonstraverat ei Dominus videre bonum et malum. Quæ nonnisi est visio de gaudiis beatorum et de penis inferni characteribus scripta carolinis majusculis sæc. X, 15 contin. folia.

7. Liber magni Aurelii Cassiodori senatoris De